СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXXII. — Ч. 185. — Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 9. серпня, 1924. — VOL. XXXII. — №. 185. — Jersey City, N. J., Saturday, August 9, 1924. — THREE CENTS

Дейвис і Смит отворяють демократичну виборчу кампанію.

ПОВКІПСІ, Н. Й., 7. серпня. — Нині приїхали сюди в гості до Френклина Д. Розевелта демократичний кандидат Джан В. Дейвис і ґовернор стейту Ню Йорк Алфред Е. Смит.

При сій нагоді всі три вони обговорювали виборчу кампанію.

Вони погодились, щоби у виборчій кампанії на прапорі написати: чесність.

Дейвис зазначив, що демократи хотять, щоби нарід памятав заслуги партії, а републиканці, щоб нарід забув се, що вони зробили. Але се треба їм помогти пригадати, завважав він.

Смит прирік взяти чинну участь в аґітації за Дейвисом, заявляючи, що буде нищити републиканців безпощадно.

ДЕЙВИС І КУ КЛАКС КЛЕН.

ПОВКІПСІ, Н. Й., 7. серпня. — Демократичний кандидат Джан В. Дейвис відповів на запит Девера Еллена з Ню Йорку, що він ніколи не належав, не належить і не буде належати до Ку Клакс Клена.

Притому зазначив, що у своїй вступній програмовій бесіді висловиться ясно про справу релігійної свободи в Америці.

АМЕРИКАНСЬКА ФЕДЕРАЦІЯ ПРАЦІ ПРОТИ КАНДИДАТУРИ ДОСА.

АТЛЕНТИК СИТІ, Н. Дж., 7. серпня. — Американська Федерація Праці нині виступила рішучо проти Чарлза Дж. Доса, републиканського кандидата на заступника президента, заявляючи, що він все і послідовно виступав проти юній.

Голова Американської Федерації Праці, Ґомперс, пригадав, що Дос йому був закинув, що він більше дбає про право членів юній нападати і вбивати спокійних горожан аніж про пошановання прав краю. Такої заяви, казав Ґомперс, ще досі ніхто не сказав в Америці.

З уваги на вороже становище Доса до юній Американська Федерація Праці буде його поборювати при сьогорічних президентських виборах.

КУЛИДЖ БОЇТЬСЯ ЛА ФОЛЛЕТА.

ВАШИНҐТОН, Д. К., 7. серпня. — Кулидж погодився з провідниками републиканської партії, що кандидатура Ла Фоллета є вже поважною небезпекою для його кандидатури.

Він зрозумів, що Ла Фоллет стоїть сильно в північно-західних стейтах і може відтам зовсім виперти Кулиджа. Через те Кулидж може стратити більшість, з чого скористав би демократичний кандидат Дейвис, бо тоді легко міг би мати більше електорів аніж Кулидж.

З уваги на те Кулидж хоче зачати поважну кампанію проти Ла Фоллета. В Миннеаполис Минн., вінотворить окрему окружну кватиру для виборчої кампанії в північно-західних стейтах проти Ла Фоллета.

СПЕКА.

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. Дж., 8. серпня. — Вчера до 5-ої години вечір була велика спека і парність. Термометер в тіни показував 93 степені, а серед улиці було до 100 степенів.

Наслідком великого горяча вчера померло в Ню Йорку 4 особи, а богато захоріло.

По 5-ій годині була буря з дощем, але дуже коротко тривала. Всетаки трохи прохолодила воздух. Вечером і вночі спека і парність змаліла наслідком малого вітру з північного заходу.

Нині рано теж було трохи холоднійше, але до полудня горячо щораз то змагалось.

На суботу заповідають дощі і холоднійшу погоду.

СВЯЩЕНИК ОЖЕНИВСЯ В 76-ому РОЦІ.

НЮ ЙОРК, Н. Й., 7. серпня. — Тутешній протестантський священик Виллієм Вилкинсон оженився з Павліною Травіллею Мек Неб.

Він має 76 літ і оженився втрете; вона має 74 роки і віддалась вдруге.

Вони виїздять на пошлюбну подорож до Европи.

ЩЕ ОДИН „УМОВИЙ ЗНАВЕЦЬ".

ШИКАҐО, Ілл., 6. серпня. — Нині зізнавав у процесі проти Ліополда і Ловба „умовий знавець", др. Бернард Ґлік з Ню Йорку.

Він сказав, що Ловб заявив йому, що се він завдав малолітньому Френксови смертельний удар, а не Ліополд, як се досі було стверджено.

З ШИКАҐОВСЬКОГО ПРОЦЕСУ.

ШИКАҐО, Ілл., 7. серпня. — Нині на розправі проти Ліополда і Ловба зізнавало двох свідків, панна Лоррейн Нетен, приятелька Ловба із шкільного часу, і Мекс Шраер, товариш Ловба з Мишиґенського університету.

Обоє вони нічого цікавого не зізнали, тільки намагались представити Ловба вельми нервовим чоловіком.

КОШТОВНИЙ ПРОЦЕС.

ШИКАҐО, Ілл., 7. серпня. — Процес Ліополда і Ловба по урядових обчисленнях коштує вже $600,000.

З того стейт має видатку $100,000, а батьки убийників пів міліона долярів.

ДОЛЯ УКРАЇНСЬКИХ ВЯЗНІВ.

Чотирьох українських засуджених селян осінню минулого року доразовим судом у золочеві на кару довголітної вязниці, а саме: Миколу Огородника Андрія Будника, Василя Пелю, і Миколу Польового, вивезено аж до тюрми в Хенцянах, келецкого воєвідства. Всі вони, як відомо покарані за акти саботажу в зборівському повіті, яких допустилися під проводом Вовка, що відповідав недавно перед судом присяжних у Львові. Положення вязнів, як нам доносять страшне. Приміщено їх поміж звичайними бандитами, поводяться з ними суворо, а кормлять так, щоби не скоро померли. На поміч з дому увязнені не можуть числити наслідком значної віддалі, зрештою це сини бідних селян заробітників. В тій самій тюрмі находяться, ще К. Ціховскі і Сеник, оба засуджені в так званому святоюрському процесі у Львові.

ІСТОРІЯ ОДНОГО ДЕЗЕРТИРА.

Військовий суд в Аміені у Франції перевів розправу проти дезертира Детре. Історія його не належить до буденних. Покликаний в 1898 р. на військову службу він скоро здезиртерував. Минуло 26 літ і ніхто його не зачіпав навіть у часі великої війни. Щойно 16 березня ц. р. Детре, загально шанований фармер, батько чотирох дітей, був арештований. Обвинуваченому тепер 40 літ. Засудили його на 2 роки вязниці за дезерцію. По відбутій карі він повинен ще дослужити два роки в рядах французької армії.

ВІДКІЛЯ ПОХОДИТЬ НАЗВА „РАДІО".

Сьогодня популярну назву „радіо" ужито вперве 1904 р., але без ніякої звязи з бездротним телеґрафом. У 1911 р. ужила цю назву ще инша англійська фірма, котра також не займалалася бездротним телеґрафом. У 1915 р. торгувалося під цією назвою електричними батеріями, а „радіо" уживано теж як охоронний знак для найріжніших фабрикатів (грамофонів, біциклів, попіросів). Так назва „радіо" служила за все, лише не для предметів, котрі є в звязку з бездротним телеґрафом. Ще 1917 р. названо якийсь корабель назвою „Радіо". Але цей корабель не мав іще бездротного телеграфу. Щойно в найновійших часах прийнялася ця назва в цьому змислі, як нині уживаємо. Що торкається мови, то радіо походить від латинського слова „радіюс" — промінь.

ГУМОР ПРИРОДИ.

У Москві в клініці лікарі досліджують дуже цікавий вразок 5-літного хлопця. Він уродився, як зовсім нормальна дитина є фізично здоровий, але вже нині має велику бороду, вуси і поважний бас. Його вигляд зовсім не впливає на його духовий стан дитини.

33.500 ЛЮДЕЙ У ВЯЗНИЦІ.

Польська „Аґенція Всходня" звідомляє, що в другій половині червня в польських вязницях було 33.500 людей — з цього у Варшаві 2.770. Пересічні кошти удержання одного вязня 400 тисяч польських марок денно(?!)

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ І ФОТОГРАФІЙ ЧЛЕНІВ ВІДДІЛІВ ДО КАЛЕНДАРЯ У. Н. СОЮЗА НА РІК 1925.

Календар У. Н. Союза, який розходиться у многих тисячах примірників, є найліпшим середником до оголошувань поміж Американськими Українцями. Хто має який бизнес, а залежить йому на тім, аби про нього знало як найбільше людий, повинен дати своє оголошенне до календаря У. Н. Союза. Ціни є вельми приступні, зваживши, що наклад буде виносити 20,000 примірників. Ціла сторона 34 кв. цалів, коштує $30.00; половина $15.00; чверть $10.00; осьма часть $5.00; перша і послідна сторона в части оголошень та середна на окладинці по $35.00; Хто хотівби в своїм оголошенню помістити також і фотоґрафію, чи то свою чи свого бизнесу, мусить прислати з неї готову до друку клішу; коли ні, то поносить кошт виготовлення такої кліші з фотоґрафії то значить, що його оголощенне буде о стільки дорозше коштувати, скільки виносить кошт виготовлення з фотоґрафії друкарської кліші.

Текст оголошень мусить находитися в редакції по день 15. серпня б. р. Гроші за оголошення належить посилати рівночасно. Оголошення на кредит безуслівно не будуть друкуватися.

Фотоґрафії братств і товариств. Відділи У. Н. Союза, а також кружки співацькі і театральні, школи, банди, які суть при відділах У. Н. Союза (если який кружок, співацьке товариство і т. п. не есть при відділі У. Н. Союза, таких після ухвали не буде поміщуватись у календари), хотілиб аби їх фотоґрафії були поміщені в календари на 1925 рік, зволять їх прислати на адресу „Свободи" найдальше по день 15 серпня б. р. Рівночасно проситься прислати з фотоґрафією чек або моні-ордер виписаний на імя „Свободи", на суму $10.00. Сі гроші ужиеться на покритте коштів виготовлення з фотоґрафії друкарської кліші. Місце в календари безплатно.

Всі фотоґрафії мусять бути добре опаковані.

Всі письма належить адресувати:

"SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

КОЛИ ПЕРШИЙ РАЗ СВИСТАЛИ В ТЕАТРІ?

І це вже цікаві люде розслідували. І довідалися, що таке виявлення невдоволення дуже старе. В Франції перший раз мали висвистувати з кінцем 17. століття. Приключилося це на виставі премієри Фонтанелевої траґедії „Астар" в 1680 р. Заховався спіграм французького поета Расіна, в якім сказано, що публика при творах Боера сильно свистала і кричала. Прадон був перший автор, якого обкидали гнилими яблуками і смердючими яйцями.

СКІЛЬКИ ЗОЛОТА НА СВІТІ?

Скількість золота на світі обчислює відомий економіст Мартен на 2 міліярди англ. фунтів. З цього Зєдинені держави мають нині 800 міліонів, хоча перед війною мали лише 300. Франція має 220, а Англія стільки ж, що ранійше — 160. Еспанія має 100, а німці лише 22 м. Річно добувають золота на 70 міл., з чого половину у Трансваалю. Головним ринком золота є Англія: льондонський банк Ротшильдів.

ТАБАКИРКИ ВХОДЯТЬ В МОДУ.

Льондонські дами з аристократичного світа ввели від якогось часу моду заживання і взаємного частування себе табакою вимішаною з найдобірнійшими пахощами. Золотарі використовують нову моду знаменито для себе, бо за виставовими шибами появилися саме маленькі табакирочки з найбільш вибагливими окрасами золотарського мистецтва. Виходить, що пчихання стане незабаром прикметою „доброго тону".

ЧОКОЛЯДОВИЙ РАЙ.

В одній фабриці чоколяди в Копенгазі ушкодила пожежа дуже богато чоколяди. Управа прикаїзала вивести цю спалену чоколяду геть за місто і там викинути. І пятнайцять возів перепаленої чоколяди викинено на сміття. Управа фабрики думала, що чоколяда вже не до ужитку, але инакше думала копенгаська дітвора. Цілі гурми дітей ходили день у день на те місце і порпали по чоколядових горах, бо знали, що така нагода не приключається, що дня.

КІЛЬКО ЗІСТЬ ОДИН ПАВУК.

Один природник обсервував великого павука з хрестом на спині, щоби дізнатися скільки він зість протягом одного дня. І бачив, що павук зїв одного хробака, одного хруща, одну велику синю муху і 120 малих мух. У порівнанню величини павука з величиною зїджених комах, є то так, як колиб один чоловік зїв за один день: 1 крокиля, 1 ягня, 1 молоду жирафу, 1 вівцю і 120 голубів.

З ЧОГО СКЛАДАЄТЬСЯ ЧОЛОВІК.

Людське тіло складається з 42 проц. вязів (отже мяса), 18 проц. костей, 17 проц. товщу, 8 проц. внутренностий, 8 проц. крови, 4 проц. шкіри та 3 проц. жил.

Німці годяться з аліянтами.

ЛОНДОН, 7. серпня. — Німці нині цілком погодилися з аліянтами щодо способів, яких мають вживати аліянти, колиб Німці не додержували умов на основі пляну Доса щодо сплати „воєнних відшкодовань".

Таксамо є вигляди на згоду і щодо всіх других точок пляну. Не прийшло ще тільки до згоди щодо помилування засуджених або прогнаних Німців в Рурщині. Сю справу віддано конференції правників.

Всі заявляють, що до остаточної повної згоди не буде жадних перепон.

АНГЛІЯ І С. С. С. Р. ПІДПИСУЮТЬ ДОГОВОРИ.

ЛОНДОН, 7. серпня. — Англійсько-російські договори, один загальний і другий торговельний, будуть підписані завтра рано.

В імени Великої Британії підпише їх премієр Мекданелд і заступник міністра закордонних справ Артур Пансонбі, а в імени С С С. Р. (союза советських републик) підпише Крісто Раковський і 4 інших членів російської делеґації.

Пізнійше договори будуть предложені англійському парляментови до затвердження.

НЕДОБІР АВСТРІЇ.

ВІДЕНЬ, 7. серпня. — Др. Алфред Цімерман, ґенеральний фінансовий комісар Австрії з рамени Ліґи Народів, заповів, що Австрія мати-ме сього місяця 129,400,000,000 корон недобору.

Половину недобору спричинив видаток на електрифікацію австрійських зелізниць.

РИМ НЕВДОВОЛЕНИЙ, ЩО ГЮС ЙОГО ОМИНУВ.

РИМ, 7. серпня. — Тутешній дневник „Іль Мондо" (світ) дорікає, що американський державний секретар Гюс відвідав Лондон, Париж, Брукселю і Берлін, а поминув Рим.

Ґазета каже, що коли Гюс заявляв, що не приїздив до Европи яко міністер, але яко голова американської адвокатської палати, так тим паче повинен був відвідати Рим, відки вийшло право.

БОРОТЬБА МАКЕДОНЦІВ ПРОТИ ЗАБОРЧИХ СЕРБІВ.

БІЛГОРОД, столиця Сербії, (Югославії), 7. серпня. — Провідник македонських повстанців Тодор Александров, на котрого голову сербське правительство наложило наґороду, оголосив учера в тутешній часописі „Република" статтю зі своїм підписом на 1-ій стороні, якою задивував Сербів і сербське правительство.

У сій статті він каже, що Серби помилково приписують неспокої в Македонії нездарній адміністрації Пашіча у Сербії, провокаціям Болгарії, або акції Радіча чи Александрова.

А далі заявляє яко один з провідників внутрішньої македонської організації:

„Всі угнетені національности, котрі заздро оберігають свою національність, борються рамя об рамя, щоб здобути своє право самоозначення.

„Коли вони здобудуть самоуправу, вони мати-муть змогу зорганізувати сильну федеральну державу з рівними правами для всіх національностий.

„Ані сильна влада, яка змогла би здавити діяльність революційних загонів, ані добра адміністрація не може спинити розмаху імперіялістичної Югославії.

„Угнітені національности в Сербії не борються ані, щоб добитись сильного шовіністичного правительства, ані за розумну сербську адміністрацію, але за свої вільности.

„Наконець хочу пригадати слова Мацціні, які він сказав в 1848 році про Австрійців: „Нам не ходить о се, щоб ви добре правили, але щоб ви забрались".

В СЕРБІЇ ЖЕНЯТЬСЯ ЯК НА РУСИ ЗА РУРИКА.

БІЛГОРОД, 7. серпня. — На передмістю Білгороду, Топчидері, яке є властиво селом, відбувається на Петра і Павла великий річний ярмарок. Підчас того ярмарку відбуваються в Топчидері танці, а в часі сих танців хлопці ловлять дівчат і втікають з ними до своїх сіл і там женяться.

ТРОЦЬКИЙ НАПАДАЄ НА ҐОРКОГО.

МОСКВА, 30. липня. — Нині накинувся тут різко на відомого писменника Максима Ґоркого на зібранню юнії російських писменників.

Троцький сказав, що Ґоркий без сумніву один з найважнійших писменників Росії, але не розуміє російської революції ані провідників.

„Він бунтує російських селян, казав Троцький, і заохочує їх до революції проти большевицького уряду. Се діяльність, говорив він, на яку нема доволі острих слів осудження.

ДОМБСЬКИЙ ПРИЇЗДИТЬ ДО АМЕРИКИ.

ВАРШАВА, 4. серпня. — Бувший міністер і автор ризького договору з Росією Ян Домбський виїздить сього місяця на короткий побут до Америки.

(Шкода, що з ним не приїде і другий автор того соромного і злочинного договору, комісар Адольф Йоффе).

З ПОЛЬСЬКИХ БЛОФІВ.

ВАРШАВА, 20. липня. — Польське правительство налякалось рішучого виступу Українців і Білорусинів проти Польщі у сеймі і сенаті з приводу ухвалення „прав" для „національних меньшостий і тепер хоче їм придобритись ріжними обіцянками.

Українцям обіцює університет у Львові, а Білорусинам катедру білорусознавства в польському університеті у Вильні.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
United States		Поодинока число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сіті і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
В Канаді [illegible] гроші лише на [illegible] Money Order.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ВЕЛИКА РУЇНА

З ХРОНІКИ ПРИДНІПРЯНСЬКОЇ УКРАЇНИ.

У той час, як большевики запевняють, що „на Шипке всьо спокойно" й „всьо обстоїт благополучно", а де-які наші добросердечні землячки покрикують „покорись!" — Придніпрянська Україна, або УССР, швидкими та певними кроками наближається до нової ГОЛОДОВОЇ КАТАСТРОФИ.

Голод вже властиво настав. З Олександровського та Верхнедніпровського повітів (Катеринославщина) надходить звістка, що там ЗАГИНУЛИ ВСІ ОЗИМІ ТА ЯРОВІ ЗАСІВИ И ГОЛОД СЕРЕД РОБІТНИКІВ ТА СЕЛЯН ВЖЕ ПОЧАВСЯ. Фунт житнього хліба коштує 22 копійки... На базарах повно селянської худоби, ціни на мясо впали до 6—7 коп. за фунт. Огородні культури також загинули. На базарах нема ярини. Багато людей умирає від соняшного удару й виснажености...

Це приватні відомости. Отже „тенденційні", неправдиві. Але є відомости офіціяльні, пропущені крізь сито червоної цензури. Вони стверджують те саме, лише иншими, не такими страшними словами. Секретар центрального комітету КП(б)У Квіринґ подав до часописів такі відомости:

НА ХАРКІВЩИНІ „в найбільш сприятливих умовах перебувають округи Харківська, Купянська та Ізюмська," але взагалі врожай пестрий, і людність потрібує харчової та кормової запомоги.

НА КИЇВЩИНІ „новий урожай дасть НА 27% МЕНШЕ збіжа, ніж у минулім році".

НА КАТЕРИНОСЛАВЩИНІ „цілий урожай пятьох основних харчових культур буде тільки (!) на 18% менший від торішнього".

НА ЧЕРНІГІВЩИНІ „загальний стан урожаю оцінюється в 2,2 бали", себ-то низче середнього.

НА ДОНЕЧЧИНІ „врожай буде трохи менший від торішнього".

В ОДЕЩИНІ так саме „буде зібрано трохи менше збіжа, ніж у минулім році".

„Менше" тут, „менше" там... А де ж урожай добрий? Можна було б подумати, що в тих місцевостях, про які Квіринґ не згадав: на Полтавщині, Поділлі, Волині. Але через два дні прийшла нова звістка, яка почасти спростувала (на гірше), почасти доповнила відомости „тов." Квіринґа.

„Харків, 12 липня. Особлива повномочна комісія для реалізації врожаю при Совнаркомі СССР поставила ті округи, де врожай оцінюється не вище 1,4 бали, ВВАЖАТИ НЕВРОЖАЙНИМИ й подати їм коштом держави насіняну запомогу. Такими округами признано: ХАРКІВСЬКУ, ІЗЮМСЬКУ ТА КУПЯНСЬКУ на Харківщині, ШАХТИНСЬКУ, ЛУГАНСЬКУ И СТАРОБІЛЬСЬКУ на Донеччині й ЧЕРВОНОГОРОДСЬКУ (очевидно, бувшу Констянтиногородську) на Полтавщині".

Звідси довідуємось про дві новини. Перше: що Полтавщина, про яку Квіринґ не згадав, також належить до неврожайних губерній. Друге: що Харківська, Ізюмська та Купянська округи, про які п. Квіринґ перед двома днями казав, що вони „перебувають у найбільш сприятливих умовах", у дійсности належать до неврожайних місцевостей (низче 1,4) й потрібують негайної насіняної допомоги!

Хто збрехав? Очевидно, не „особлива повномочна комісія", а вельмишановний „тов." Квіринґ, Та людність не має часу розбиратись у цих тонкостях. Вона спродує худобу (на Чернигівщині дійна корова продається за 6—7 червінців) — і жде смерти...

Кореспондент „Берлінер Таґенблят" повідомляє під датою 11. липня, що ВРОЖАЙ ЦУКРОВОГО БУРЯКА на Україні також сильно потерпів од посухи та шкідників. Сподіваються зібрати НЕ БІЛЬШЕ 25 МІЛІОНІВ ПУДІВ. Роздрібні ціни на цукор зростають, бо харківський цукровий трест перестав продавати цукор приватним особам, а розподіляючі пункти почали раціонувати продаж.

А перед війною Україна давала річно до 450 міліонів пудів цукрового буряка й сама виробляла стільки цукру, що його ставало на всю Росію й ще лишалось яких 10 міл. пуд. на закордонний вивіз!

Догосподарилась Україна до самого краю.

Властиво не „догосподарилась" Україна, а її „догосподарили". З несподіваного боку дістаємо на це яскравий і красномовний доказ.

Німецький уряд що-йно оголосив відомости про закордонну торговлю Німеччини в першій чверти біжучого року. Вже від довших років Німеччина оголошує такі відомости лише загально, не подаючи докладно, куди стільки вивезено й звідки скільки ввезено. Цим разом Німеччина повернула до старого довоєнного способу оголошування відомостей про свою закордонну торговлю. Маємо тут не лише загальну вартість ввозу й вивозу, але також повний виказ тих країн, з якими Німеччина мала торговельні зносини.

У новій німецькій торговельній статистиці нема ніякої України, як не було її у старій. Зате є поділ на північну Росію („Nordrussland") і полудневу Росію (Suedrussland"). Можемо ображатись на непошану наших бувших „союзників" до нашої Батьківщини, але по суті вистачає й цього поділу, бо ясна річ, що „Nordrussland" — це порт Балтійського моря, а „Suedrussland" — це УКРАЇНСЬКІ порти Чорного та Азовського моря.

Тепер приходять самі числа. Радимо добре до них придивитись, бо нічого подібного ніхто ще не бачив і не чув, відколи світ стоїть.

ДО ПІВНІЧНОЇ РОСІЇ Німеччина в першім кварталі цього року привезла товарів на 15 міл. золотих марок, а вивезла звідти — на 6 міл. марок.

ДО ПОЛУДНЕВОЇ РОСІЇ ввезено товарів на 0,3 міл. марок, а вивезено звідти на 24,6 міл. золотих марок.

Звичайною людською мовою це означає:

З УКРАЇНИ ТІЛЬКИ ВИВОЗИЛИ, — ДО МОСКІВЩИНИ ТІЛЬКИ ВВОЗИЛИ. З України вивезено товарів на 24,6 міліонів золотих марок, а привезено туди назад — лише на 300 тисяч марок. Де поділась решта? Почасти була по дорозі розкрадені комісарами або витрачена на пропаґанду „світової революції", а почасти повернулась у виді закуплених у Німеччині товарів, але повернулась не до України, а до МОСКІВЩИНИ. Бо з Москівщини вивезено лише на 6 міліонів, а ввезено туди на 15 міліонів? З українського вивозу.

Страшні це числа! Вони бо показують, як невблаганно й жорстоко висмоктує червоний павук усі живі соки з українського народного тіла. ТАКОГО визиску не було й за царських часів! ТАКОЇ руїни Україна ще не зазнала!

Р-Н.

ЗА ҐРАТАМИ

Радянська Україна... Так незграбно й безграмотно, за прикладом „Саветскай Расії", зветься тепер те, що на нашій Батьківщині. Кажу, безграмотно, бо коли більш-менш грамотно було б сказати— українська рада, то вже ні в якім разі не — радянська Україна. Та проте нехай нікого се не журить. Україна, як така, була, є й буде, те ж, що на мові большевицьких харцизів зветься „радянська Україна", — се просто орда ріжноплеменної большевицької наволочи на нашій рідній землі разом з тим, що вони натворили за часи московської окупації останніх пяти років. Отже понять **Україна просто й радянська Україна** не слід ніколи змішувати.

Україна просто — се не тільки та прекрасна польова царівна, царівна степів безмежних, розлогих родючих золотих нив, зелених шумливих гаїв та срібноводих рік, синіх, укритих кучерями лісів, гір, царівна великих просторів од Кубані до Сяну, царівна за красу якої билися з численними ворогами давні князі наші, а потім вільні, як орли степові лицарі українські і все козацтво на чолі з гетьманами; се не тільки царство найкращих у світі пісень, та чудової своєрідної але силоміць припиненої, культури. Україна просто — се недалеке здійснення державного ідеалу її найвидатніших людей; се те, що мають уже здавна щасливіші за нас народи і що мусимо мати ми, коли хочемо носити назву вільної людини, се — **Українська Народна Республика,** що дасть повну свободу своєму народові на найширший розвиток його національних сил у всіх галузях покультурного життя:

Що ж таке радянська Україна? Се цілковите заперечення України просто. Се та сама частина єдиної неділимої матушки Расеі, тільки перекрашена в модну, тепер червону барву крови й загального рабства, з купкою червоних від крови диктаторів на горі. Радянська Україна — се царство рабства, царство темноти, голоду, хвороб і пошестей, царства руїни, хижацтва, розпусти, лицемірря, брехні, царство крови, сліз і горя. Се — заперечення всякої української своєрідної культури, заперечення всякої свободи, за яку боролись кращі сини рідного краю; бо замісць української, твориться якусь фантастичну т. з. пролетарську культуру наслідки якої виписано вище; а замісць свобод, обертається всю країну в одну брудну тюрму з тортурами в середині і ґратами на вікнах в инші держави. Ні вільне слово, ні вільна думка, навіть вільна птиця не залетить у се царство мерзоти запустіння, що зветься творцями його — радянською Україною! Там гублять подобу людини не тільки ті, що вже давно її не мають, але й ті, що мали її; і лише український народ, як такий, та найсильнійші духом з української інтеліґенції, наклавши печать безгоміння на уста, зберегли ще образ і подобу людей і чекають терпляче нового визволення. Решта — звірі, відгороджені ґратами від зовнішнього вільного світу.

На те, що се саме так, друкувалося вже і в нашій і в инших газетах безліч доказів, та й ще друкуватиметься. Меніж сі думки прийшли до голови ось з якого приводу.

київську большевицьку шмату „Більшовик", я мимохіть звертав увагу на статті й замітки, підписані іменем колишнього мого співробітника по камянецькому орґану української Директорії, Я Савченка. Се досить вправний український поет з „молодих" і спритний журналіст. В директорській „Україні", в Камянці Под., року Божого 1919-го, він писав передовиці, в яких нищив большевиків, як завзятий і свідомий своєї правоти їхній ворог. Написав і вмістив в „Україні ж" таки досить сильну по експресії поему „Гуни", де в поетичних образах зобразив те саме, що писав про большевиків у своїх передовицях. Коли настала відома катастрофа Директорії, Я. Савченко несподівано опинився у м. Винниці, по той бік українського фронту, і став редактором винницької ґазети (забув її назву), в котрій, з властивого йому експресією, нищив.... Директорію й бандитів, себ-то українське військо та взагалі всіх Українців, котрі, як він, не перекинулись у большевиків.

Перебування моє у Відні не давало мені змоги простеляти поступовно цікаву еволюцію творчости п. Я. Савченка. І тільки тепер, в Ужгороді, я кілька місяців мав нагоду студіювати сього добродія з „Більшовика", в редакції котрого він завідує інформаційним відділом, пописує часом, як накажуть, статейки проти українських „контрреволюціонерів", а також має на обовязку кадити фіміям червоному большевицькому ґенієви, Л. Курбасови, за його хуліґанське знущання зі сцени з реліґії й українського „міщанства", себ-то з того, що не пішло в хвості за большевизмом, а зціпивши зуби, мовчить, страждає за себе й за Рідний Край, і терпляче сподівається, поки минеться лиха година.

Одна з таких рецензій Я. Савченка, а саме — на виставу переробленого Курбасом в антирелігійний балаган шекспирового „Макбета", переповнила чашу мого терпцю, і я, обурений нахабством свого колишнього співробітника в Камянці, написав йому повного гніву листа на тему — „І як ви можете?" або, як казав московський поет на адресу проститутки — „Как дошла ты до жизни такой?" При чому здивовано запитував: невже на Україні повсихали всі осики і припинилася продукція вірьовок, що він воліє знущатися з усього рідного в догоду московсько-жидівській большевицькій наволочи, а не повиснути на осиці і тим покутувати свою зрадницьку мерзоту.

На свого приватного до п. Савченка листа я дістав у „Більшовику" довжелезного „Одвертаго листа до петлюрівського письменника Спиридона Черкасенка", листа, повного найбрутальнійшої, яку тільки витворила „пролетарська культура", лайки. Такі перли, як „гнилий, смердючий щоб ти здох" і т. д., в нім ще не із найсильніщих. Автор листа приплутав при сій нагоді і Винниченка, й Шаповала, й Петлюру, й Вороного, й Антоновича, і взагалі всю українську еміґрацію— людей, Богови винних, поперекручував цитати з мого до нього листа і закінчив нарешті тим, що **України мені не бачити.**

Прочитав я сього знаменитого листа п. Савченка, звичайно, зі сміхом, але остання увага його примусила мене замислитись і запитати самого себе: а справді — чи ми ще вернемося на Україну чи таки „здохнемо" на еміґрації, як мило висловлюється большевицький творець пролетарської культури?... Саме се й викликало в мені вищенаведені думки про **Україну просто** і **радянську Україну.**

Так, — п. Савченко каже правду. **На радянську Україну ми не вернемо ніколи,** бо... **не хочемо вертатись,** хоч і могли б, як і сам п. Савченко стверджує, вернутись, слідуючи за прикладом „самого" проф. Грушевського; себ-то не хочемо купувати собі право повороту зріченням невмирущої ідеї України просто і визнанням тієї менажерії, що зветься радянською Україною. Так, радянської України нам не судилося бачити. Будемо (конче!) бачити лише її наслідки, коли вернемось до України просто. Для радянської України ми „здохли", зате з тим більшою радістю **ми воскреснемо для вільної, незалежної України просто** і, думаємо, що поставиться вона до нас трохи ліпше, як до перекинчиків — п. п. Савченків та іже з ними.

С. Черкасенко.

ДОПИСІ.

—o—

РАЧЕСТЕР, Н. Й.

Гарна робота.

В життю української рачестерської громади зайшла деяка зміна, про яку треба сказати.

Про життя української еміґрації можна сказати, що воно протікає під знаком тяжкої праці, в якій часто потопають всякі благі пориви і назрівші потреби духа. Але стремління до культурного життя, до духової праці все гостро відчувалися і не раз найбільш свідомі люде пробували взяти на себе ініціятиву, щоби здійснити те, що вимагається життям. Цей невпинний поклик до культурного життя зробив те, що в Рачестері є кілька шкіл, які причиняються до задержання української мови у дітей, що вже ходять до американських шкіл; без тих шкіл слідуюче покоління забуло би мову своїх батьків.

Під покликом потреби заховування і плекання всього свого рідного і вічно живого у певної групи Рачестерців виникла думка запросити до себе одного з членів нині вже світової слави „Українського Національного Хору" з ціллю орґанізації Рачестерського Українського Хору, який був би цілком далекий від всяких груповань, а який, обєднуючи всіх, хто любить свою рідну, чарівну пісню, не тілько задовольняв би потребу в ній, а й розвивав би її до можливо високого рівня.

Наслідки цього бажжння вилилися в незвичайно успішну форму: після приїзду діриґента, члена капелі добр. Сорочинського, заснувалось музичне товариство, до якого вже в першому тижні вписалося понад 50 осіб без ріжниці напряму і ґруповань.

Це одушевлення є запорукою, що хор цей безумовно буде істнувати й надалі і явиться чимсь єднаючим рачестерських громадян.

Це музичне товариство є цілком самостійне, має свій статут, в якому цілком ясно зазначена едина ціль: плекання рідної пісні.

Але вже відразу намітилися нові течії в його діяльности: при ньому буде утворений також театральний і оркестровий відділи, які однаково провадити-муться тим же запрошеним добр. Сорочинським.

Вислідом того одушевлення, з яким члени хору взялися до роботи, є те, що через шість тижнів істнування новозаснованого Хору уже заповіджений концерт його на 9. серпня у литовській галі. Бажанням є, щоби Рачестерці набили битком салю, бо на згаданий концерт запрошені Американці.

Побажаємо-ж розцвіту цьому гарному початку і висловлюємо надію, що в недалекому будучому рачестерська громада займе одно з перших місць в плеканню рідної, але забуваємої вже в Америці штуки.

Симпатик усяому доброму.

НА ДОПОМОГУ РІДНОМУ КРАЄВИ.

(Жертви зложені до Обєднання в липни 1924).

16. Пітсбурґ, Па. І. Онуферко. . 25.00 ($12. нар. податок, $10 на доплюматичну акцію, $3 на ратунок Яворова).

17. Ню Йорк, Н. Й. Марія Скубова . . . . 15.00 ($12 з парох. пікніку на захоронку в Тернополи, а $3 нар под.).

18. Ню Йорк, Н. Й. Січ ім. Богдана Хмельницького, жіночий відділ, через М. Воробця на памятник по пок. Бесарабовій 100.00

19. Шикаґо, Ілл. Збірка на зборах, скликаних з приводу переїзду д-ра Мишуги, призначена на політичну пропаґанду, переслав С. Мусійчук . . . . 73.50 (Зложили: Др. М. Сіменович 10, Михайло Солтис, о. Ф. Тарнавський, Ілько Шпікула, Михайло Петрів, Р. Бойко, М. Яворський, С. Мурин, Михайло Клим по $5; Д. Заблоцький 2, по $1: С. Мусійчук, В. Цимбалістий, др. С. Гриневецький, М. Фтомин, др. Осип Назарук, М. Мельникович, М. Кузьма, І. Шкраба, В. Мурин, Марія Ліщина, Н. Ткачук, Г. Дацьків, Анастазія Королишин, І. Ґабро, С. Галаса, М. Поллак, П. Демянчук, Р. Чикало, Анна Чикало, В. Гриньків, М. Джиґановський, Е. Михальський, Д. Атаманець, Р. Смук, Л. Білянський, разом $77, з чого обтягнено $3.50 за висилку карток з запрошеннями на збори).

20. Куртіс Бей, М. Д. Сестрицтво Неп. Зач. Пр. Діви Марії, від. 290 У. Н. Союза на політичну пропаґанду, переслала Анна Хімяк 10.00

21. Росфорд, О. Бр. св. Арх. Михаїла, нар. под., переслав Олекса Невойда . . . . 10.50 (Зложили: по 75 ц.: о. Юрій Крупа, Іван Добош, Йосиф Афтанас, по 50 ц.: Іґн. Кушнір, Д. Копина, Антін Іж, Д. Бобак, Йосиф Бобак, Мик. Андриц, Леон Бобак, Олекса Невойда, Мик. Проць, Василь Денько, Антін Масник; по 25 ц.: Максим Завійський, Мих. Вайнар, Іван Богаченко, Мих. Копистинський, Мих. Федьо, Павло Кушнір, Анд. Поплавський, Мих. Бобак, Мих. Теплий, Іван Крупяник, Іван Федчук).

22. Ірі, Па. Бр. св. Петра і Павла, від. 40, нар. под., переслав В. Гаврилів . . . . 1.75 (Зложили: Г. Бекера 50 ц., а по 25 ц.: Н. Гаврилів, В. Гаврилів, М. Пелінський, В. Томс, Й. Вітковський).

23. Мікісракс, Па. Бр. св. Володимира, від. 91 У. Н. Союза, переслав А. Гальчак . . . . . . 13.25 (Нар. под. зложили: Григ. Баран 3, Андрій Гальчак 2, Олійник Стефан 1, по 75 ц.: Сидир Дмитро, Ліга Дмитро, Ясеницький Василь; по 50 ц.: Карваш Юрій, Плекан Василь, Вознічак Юрій, по 25 ц.: Кричевський Фелікс, Козак Стефан, Салончак Ст., Гаврік Михайло, Павліш Володимир, Калин Роман, по $1: Вишатицький Іван і Лозик Григорій).

24. Ню Йорк, Н. Й. Лев Посацький нар. под. за 1924 р. 3.00

25. Шікаґо, Ілл. Стефан Генсьорський на пресу 2.00

26. Дітройт (Гемтремк), Миш. від місцевого Обєднання переслав М. Стахів . . . . 105.00 (На делеґацію в Женеві місцеве Обєднання $85, а Тво. ім. Маркіяна Шашкевича, від. 94 У. Н. Союза $20).

27. Куртіс Бей, М. Д. Войтович Павло 2, а А. Шандровський 1, на рідні ціли 3.00

28. Бруклин, Н. Й. Бр. св. Димитрія, від. 32 „Провидіня", нар. под., переслав Г. Бурбуляк . . . . 3.50 (Зложили: по 50 ц.: Стефан Фіцалович, Іван Дупак, о. В. Лотович, Семен Шиш; по 25 ц.: Михайло Заверуха, Теодор Шеремта, Дм. Тихий, Гр. Бурбуляк, П. Свідзінський і Роман Кузьма).

29. Спрінґ Велей, Н. Й., народ. под., зібрав Іван Бреґа . . . . 6.00 Зложили: Йосиф Роговський 2.25, по 50 ц.: Кость Ільків, Микола Загадайко, Пайза Мирдак; по 25 ц.: Павло Бандура, Ів. Бреґа, Анд. Кашинський, Кость Роговський, Мих. Терпеливець, Д. Гнилишин, Ів. Кріль, Ст. Магомета, Ст. Москаль).

30. Бруклин, Н. Й. Ліґа ам. горожан укр. походження на Рідну Школу, переслав о. Волод. Лотович 10.00

31. Филаделфія, Па. Бр. св. Ґеоргія, від. 239 У. Н. Союза, народний податок . . . . 6.25 (Зложили: Теодор Ґрицей 2, Гр. Комуніцький 1, Т. Кервавич 1, М. Пришляк 1, Іван Малина 75 ц., а М. Крисько 50 ц.).

32. Стретфорд, Конн., збірка на сироти на хрестинах в Стефана і Катерини Лободинський, пересл. Михайло Галькевич . . . . 11.50 (Зложили: по 1 дол.: В. Венґринович, Г. Бакай, Шпікула, Д. Чернявський, Й. Волк, І. Каблак; по 50 ц.: М. Галькевич, Марія Галькевич, Я. Велиток, І. Кузів, С. Ivaщишин, Марія Веньґрин, В. Кузів ст., Кушляк, П. Гринюк, а по 25 ц.: П. Зубрицький і Н. Н.)

33. Міннеаполис, Минн., народ. под. від Укр. Громади, переслав Микола Ґрубрин . . . . 6.75 (Зложили по 1 дол.: М. Ґрубрин, О. Пилатюк, І. Коцюба; по 50 ц.: П. Бутрин, Й. Литвин, О. Шабатура, П. Андрущак, П. Гайва, А. Процай, П. Кулиняк і І. Демяник 25 ц.).

34. Ембрідж і Летсдейл, Па. з ювилейного свята „Просвидіння" відділи: 121 і 83, на сироти і інваліди, переслав Т. Гречун 11.00

35) Шикаґо, Ілл., нар. под. від Укр. Товариського Клюбу, переслав др. М. Сіменович . . . . 16.00 (Зложили: Др. Мирослав Сіминович 5, др. В. Сіминович 2, о. Н. Сіминович 1.50, по 1. дол.: Стефан Яновик, др. О. Назарук, Катерина Стецюк, Роман Смук, др. Стефан Гриневецький, Н. Н., по 50 ц.: о. Ф. Тарнавський, о. Продан і Белеґай).

36. Джерзи Сіті, Н. Дж. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 157 „Провидіння", народ. под., переслав Кирило Піддубчишин . . . . 3.25 (Зложили: по 1. дол.: Кирило Піддубчишин і Малейко Олекса, по 25 ц.: Гаєвий Василь, Панас Левко, Никола Бурик, Мазур Матвій і Білик Микола).

36. Ню Йорк, Н. Й. Мраія Щепановська, нар. податок 3.00

37. Джерзи Сіті, Н. Дж. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 270 У. Н. Союза, нар. под., переслав Василь Гіль . . . . 19.00 (Зложили: Павлик Павло 1.25, Матвіяс Василь 1, по 75 ц.: Гук Юрко, Потоняк Іван (Поляк), по 50 ц.: Жарський Василь, Осьміловський Яків, Мисак Семко, Улицький Кирило, Булик Роман, Струж Роман, Бусько Андрій, Василюк Ізидор, Ґоїк Василь, Лоевич Йосиф, Терпиливець Юлія, Маланяк Василь, Баґрій Онуфрій, по 25 ц.: Яцків Олекса, Гіль Василь, Бобовняк Іван, Рубінович Андрій, Гуменюк Григорій, Косоноцький М., Ленчук Семко, Сайчук Семко, Кіцей Стефан, Кулич Левко, Жарський Йосиф, Жарський Іван, Сай Яків, Пігура Микола, Сайчук Андрій, Дячик Гр., Салюк Михайло, Калісник Онуфрій, Світницький Петро, Дорош Дацько, Баран Евдоким, Заяць Микола, Темлій Григорій, Салюк Йосиф, Кот Стефан, Гриник Семко, Миць Іван, Кірат Йосиф, Захарейчук Доця, Ґріца Стефан, Ярош Антін, Мазур Андрій, Корнило Андрій, Кухар Олекса мол., Маґура Петро).

38. Ню Йорк, Н. Й. Бр. св. Андрея Перв., від. 66 У. Н. Союза, нар. податок . . . . 4.25 (Переслав Мих. Гандзюк, зложили: Т. Маюк 1.50, О. Наконечний 1, а по 25 ц.: С. Свентковський, М. Стирка, І. Колодій, Т. Биндас, І. Буґера, М. Гандзюк).

39. Алентавн, Па. Збірка на інвалідів на хрестинах в С. Мельничука . . . . 9.00 (Зложили: Андрухів Теодор 2, по 1 дол.: Ґрабовський Стефан, Продак Іван, Біленький Іван, Морозович Йосиф, Мельничук Степан, Шолтис Едвард, а по 50 ц.: Шолтис Анна, Сокальський Ілія).

40. Куртіс Бей, М. Д. на делеґацію до Женеви від Бр. св. Михаїла, від. 55 У. Н. Союза, переслав Н. Шандровський 25.00

41. Коммелсвіл, Па. Бр. св. Арх. Михаїла, від. „Провидіння", на сироти і інваліди, переслав Петро Лазор 10.25

42. Ембрідж, Па. Стефанія Ортинська, нар. податок 5.00

43. Бейон, Н. Дж. о. Іван Захарко, нар. под. за 1923 і 1924 . . . . 12.00

44. Ню Йорк, Н. Й. Ліґа Амер. Горожан Укр. Роду, переслав П. Сокальчук . . . . 550.40 (Жертви розділено в слідуючий спосіб: на політ. роботу $200.40 Рідна Школа $175, Краєва преса $100, народний податок $20, на брошуру по пок. Ользі Бесарабовій 55 долярів).

Разом на допомогу Рідному Краєви зібрано в липни $1,551.49

Обєднання Укр. Орґанізацій в Америці.

КАСОВИЙ ЗВІТ У. Н. СОЮЗА

за місяць липень, 1924 р.

ПРИХІД:

Відділ	Заплатив	Відділ	Заплатив
1.	371.99	138.	37.93
2.	139.46	139.	44.95
3.	64.33	140.	37.36
4.	74.32	141.	13.52
5.	43.73	142.	86.18
6.	19.89	143.	52.31
7.	167.53	144.	55.59
8.	112.90	145.	42.07
9.	117.42	146.	60.96
10.	173.80	147.	184.98
11.	18.24	148.	12.32
12.	112.18	149.	47.23
13.	38.15	150.	13.71
14.	48.39	151.	46.08
15.	40.37	152.	33.91
16.	33.25	153.	12.06
17.	25.27	154.	35.90
18.	109.67	155.	235.14
19.	9.19	156.	35.01
20.	149.47	157.	52.20
21.	33.44	158.	9.58
22.	76.41	159.	52.63
23.	36.59	160.	77.36
24.	139.37	161.	47.71
25.	35.64	162.	45.24
26.	30.97	163.	54.97
27.	38.17	164.	45.83
28.	152.88	165.	98.28
29.	145.88	166.	19.62
30.	46.44	167.	30.15
31.	99.09	168.	107.66
32.	31.41	169.	19.59
33.	47.85	170.	210.98
34.	89.60	171.	46.15
35.	26.83	172.	51.09
36.	34.55	173.	28.84
37.	31.12	174.	44.97
38.	211.51	175.	94.02
39.	74.09	176.	29.80
40.	21.26	177.	64.11
41.	39.76	178.	32.70
42.	108.46	179.	154.18
43.	35.72	180.	13.37
44.	88.86	181.	119.60
45.	149.22	182.	76.19
46.	20.31	183.	93.94
47.	17.86	184.	7.33
48.	54.01	185.	54.45
49.	7.64	186.	69.65
50.	34.34	187.	46.18
51.	65.54	188.	11.98
52.	19.92	189.	12.76
53.	50.94	190.	11.06
54.	12.57	191.	45.31
55.	44.90	192.	45.13
56.	66.14	193.	136.49
57.	73.11	194.	14.22
58.	41.85	195.	33.56
59.	120.62	196.	41.45
60.	16.43	197.	38.33
61.	59.94	198.	54.88
62.	80.53	199.	12.86
63.	285.99	200.	68.39
64.	54.87	201.	40.46
65.	162.93	202.	30.86
66.	106.00	203.	86.59
67.	95.37	204.	15.58
68.	26.03	205.	12.19
69.	97.50	206.	270.34
70.	218.71	207.	45.43
71.	16.90	208.	22.64
72.	48.51	209.	119.06
73.	84.62	210.	37.94
74.	34.89	211.	85.92
75.	60.81	212.	26.08
76.	168.56	213.	247.20
77.	94.21	214.	36.10
78.	146.67	215.	39.22
79.	6.12	216.	25.09
80.	29.60	217.	185.71
81.	107.79	218.	199.16
82.	48.59	219.	33.85
83.	55.97	220.	109.30
84.	9.62	221.	284.05
85.	95.08	222.	18.38
86.	134.50	223.	145.09
87.	94.67	224.	18.49
88.	3.46	225.	28.25
89.	8.53	226.	29.81
90.	139.95	227.	49.87
91.	186.20	228.	39.31
92.	16.46	229.	160.77
93.	24.50	230.	180.12
94.	114.61	231.	43.36
95.	63.14	232.	67.05
96.	175.95	233.	56.37
97.	36.38	234.	117.44
98.	137.56	235.	89.08
99.	141.56	236.	38.00
100.	69.36	237.	158.90
101.	58.33	238.	24.90
102.	220.13	239.	148.63
103.	65.92	240.	16.17
104.	160.12	241.	16.75
105.	89.78	242.	77.47
106.	185.73	243.	74.70
107.	50.87	244.	27.54
108.	75.04	245.	86.39
109.	103.35	246.	32.01
110.	14.61	247.	200.29
111.	27.13	248.	50.36
112.	126.34	249.	29.77
113.	76.12	250.	20.09
114.	68.51	251.	92.74
115.	15.64	252.	40.09
116.	46.58	253.	27.90
117.	80.42	254.	96.56
118.	70.01	255.	55.56
119.	39.23	256.	17.74
120.	[illegible]	[illegible]	[illegible]
121.	54.01	259.	11.24
122.	40.1[illegible]	260.	26.37
123.	50.12	261.	24.21
124.	60.54	262.	21.56
125.	16.09	263.	26.73
126.	78.20	264.	21.51
127.	86.17	265.	26.43
128.	41.50	266.	54.61
129.	19.80	269.	33.98
130.	171.20	268.	32.50
131.	15.84	269.	33.24
132.	115.77	270.	139.11
133.	132.76	271.	21.22
134.	25.32	272.	9.05
135.	122.79	273.	71.81
136.	124.06	274.	123.69
137.	91.27	275.	35.30

Відділ	Заплатив	Відділ	Заплатив
276.	301.24	320.	43.38
277.	35.65	321.	49.81
278.	44.94	323.	39.97
279.	19.30	324.	64.30
280.	62.69	326.	113.76
281.	13.67	330.	88.54
282.	105.01	332.	65.02
283.	78.64	336.	86.08
284.	20.49	338.	215.25
285.	27.13	339.	49.17
286.	61.38	341.	55.03
287.	10.46	342.	88.69
288.	167.31	344.	29.25
289.	15.90	347.	41.15
290.	44.79	350.	48.34
291.	22.24	351.	38.05
292.	163.42	354.	36.43
293.	21.33	355.	54.73
294.	38.59	357.	44.12
295.	137.93	363.	104.42
296.	138.77	364.	134.89
297.	15.32	365.	100.98
298.	40.32	367.	131.98
299.	17.86	369.	118.94
300.	239.83	370.	143.01
301.	90.92	371.	61.17
302.	31.05	379.	53.22
303.	26.47	380.	26.74
304.	27.36	381.	14.11
305.	28.13	274.	79.48
306.	16.98	385.	184.74
307.	8.66	388.	115.98
308.	91.51	392.	16.31
309.	6.09	393.	24.96
314.	9.49	396.	72.46
315.	13.51	400.	33.00
316.	192.36	401.	24.04
317.	80.39	402.	3.67
318.	80.77		

З місячних вкладок	24.722.42
Процент з банків	2.185.86
Процент від бондів	720.00
Процент від морґечів	2.069.16
Сплати морґечів	3.270.00

Сирітські части по бл. п.:

Мих. Дорош, від. 102	500.00
Разом	33.467.44

РОЗХІД:

Посмертне по бл. п.:

Антін Процко, в. 300	1.000.00
Анаст. Медвідь, в. 162	500.00
Іван Марич, в. 338	1.000.00
Теодор Лабойко, в. 338	1.000.00
Аґн. Містисин, в. 228	1.000.00
Антоніна Зопко, в. 18	100.00
Пел. Воробець, в. 379	1.000.00
Мих. Дорош, в. 102	1.000.00
Михайло Смакула, в. 4	500.00
Гаратор Лесняк, в. 295	1.000.00

Запомоги з фонду запомогового:

Олекса Гичка, в. 43	50.00
Остап Слупецький, в. 75	50.00
Семен Фірич, в. 100	25.00
Кость Кардамаш, в. 102	100.00
Микола Білий, в. 179	75.00
Василь Ґеба, в. 211	50.00
Вас. Воробель, в. 217	200.00
Антін Луцишин, в. 217	50.00
Юрій Гаврищук, в. 234	50.00
Іван Бобак, в. 235	50.00
Андр. Мотичка, в. 240	50.00
Мих. Шевчик, в. 255	25.00
Сид. Петришин, в. 284	25.00

Виплати з фонду сирітського:

Іван Гіль, в. 103	228.00

Розходи адміністраційні:

Свобода за орґан	3.339.30
Вставленнє нової печи до огрівання	1.800.00
Платня гол. уряду	445.00
Засіданнє комісій контрольної і редакц.	332.50
Головний лікар	37.50
Печатки до відділів	10.50
Канцелярій. видатки	42.50
Інвестиція готівки в морґечах	5.500.00
Разом	20.635.30

ЗІСТАВЛЕННЄ.

Готівка з кінцем міс. червня остала	150.621.68
Прихід за липень	33.467.44
Разом	184.089.12
Розхід за липень	20.635.30
Готівка з кінцем міс. липня остає	163.453.82

БІЛЯНС:

Стан чинний:

Готівка	163.453.82
Морґечі	413.735.00
Бонди	463.416.48
Реальність	19.500.00
Друкарня	27.500.00
Разом	1,087.605.30

Стан довжний:

Фонд посмертний	649.132.92
„ резервовий	197.415.31
„ запомоговий	34.188.88
„ адміністрац.	29.215.51
„ конвенційний	23.808.93
„ сирітський	153.893.75
Разом	1,087.605.30

С. Ядловський, гол. пред.; **В. Левчик,** гол. касієр; ... **Р. Слободян,** г. фін. секр.

КАСОВИЙ ЗВІТ У. Н. СОЮЗА
МОЛОДЕЧИЙ ДЕПАРТАМЕНТ

за місяць липень, 1924 р.

ПРИХІД:

Відділ	Заплатив	Відділ	Заплатив
1.	18.25	170.	12.85
2.	8.25	171.	25
3.	6.47	172.	4.25
4.	2.70	174.	3.38
5.	4.75	175.	5.65
7.	25.90	176.	2.55
8.	5.18	177.	3.60
9.	12.80	179.	15.30
10.	3.15	181.	15.75
14.	1.65	182.	6.75
15.	6.55	183.	5.00
16.	5.85	192.	2.05
18.	12.60	193.	8.55
20.	4.73	196.	3.15
21.	90	197.	1.85
22.	15.55	198.	3.05
23.	1.60	200.	11.70
24.	13.05	201.	1.75
25.	2.70	203.	6.75
27.	2.70	204.	4.05
28.	16.00	206.	28.35
29.	7.65	208.	2.50
30.	6.55	209.	12.85
31.	16.88	210.	5.40
34.	5.40	211.	6.80
35.	3.15	213.	20.25
38.	26.05	214.	6.30
39.	3.83	217.	23.40
40.	2.70	218.	29.25
41.	3.85	219.	2.03
42.	7.90	220.	12.15
43.	2.05	221.	11.25
44.	17.64	223.	15.10
45.	8.77	224.	1.80
47.	1.80	226.	2.25
50.	5.85	227.	1.65
51.	2.03	228.	5.40
52.	90	229.	9.67
53.	4.95	230.	13.50
55.	2.50	232.	4.95
57.	6.55	233.	90
58.	4.75	234.	25.90
59.	8.80	237.	17.75
61.	4.95	238.	1.50
62.	7.20	239.	11.05
63.	29.50	241.	1.15
64.	7.05	242.	4.50
65.	11.70	243.	16.65
66.	3.60	244.	2.70
67.	6.08	245.	9.00
68.	1.80	246.	2.95
69.	2.50	247.	24.90
70.	19.35	248.	2.70
72.	8.00	250.	2.47
73.	5.85	251.	10.60
74.	1.65	252.	2.55
75.	9.90	253.	2.05
76.	19.80	258.	2.95
77.	90	259.	13.95
78.	3.60	261.	2.50
80.	1.80	262.	3.82
81.	5.40	263.	3.60
82.	5.00	264.	3.60
83.	8.10	266.	50
85.	11.45	267.	2.48
86.	2.70	268.	50
87.	13.50	269.	3.60
90.	15.75	270.	20.00
91.	16.75	271.	50
93.	2.28	272.	1.00
94.	6.98	274.	9.23
95.	2.00	275.	4.30
96.	16.55	276.	34.20
97.	2.50	278.	6.75
98.	3.80	282.	13.50
99.	22.75	283.	5.85
100.	5.40	284.	2.50
102.	22.50	288.	15.98
103.	1.80	289.	3.80
104.	18.70	292.	8.77
105.	5.40	293.	2.05
106.	5.20	294.	3.38
108.	8.33	295.	2.05
109.	8.10	296.	5.18
110.	1.75	298.	4.80
112.	12.15	300.	13.50
113.	6.30	301.	8.85
114.	2.95	302.	2.10
116.	5.00	308.	16.50
118.	2.25	314.	90
120.	7.65	316.	21.38
121.	7.95	317.	5.40
123.	4.05	320.	3.60
124.	14.00	321.	6.55
126.	2.93	323.	3.85
127.	4.05	324.	8.33
128.	5.65	326.	13.05
130.	4.50	330.	3.85
131.	1.15	332.	5.65
132.	21.85	336.	4.20
133.	4.05	338.	25.80
135.	5.65	341.	2.95
136.	15.75	342.	17.35
137.	11.70	344.	1.80
142.	5.65	347.	5.40
143.	1.80	350.	1.35
145.	2.80	351.	5.18
146.	6.10	355.	3.40
147.	29.45	357.	4.50
148.	4.50	363.	11.70
149.	6.07	364.	8.33
153.	3.20	365.	6.10
155.	41.20	367.	7.43
156.	2.75	369.	14.90
158.	90	370.	7.90
159.	4.73	371.	8.10
160.	11.90	379.	2.93
161.	5.65	380.	2.70
162.	4.05	384.	8.80
163.	6.85	385.	18.45
164.	3.15	388.	7.43
165.	5.66	396.	9.90
166.	1.13	399.	7.95
168.	17.10		

З місячних вкладок	1.944.81
Процент з банків	492.95
Разом	2.437.76

РОЗХІД:

Посмертне по бл. п.:

Ів. Мушинський, в. 218	38.00
Волод. Процько, в. 300	306.00
Катер. Процько, в. 300	253.00
Зофія Процко, в. 300	32.00
Петро Онуфрик, в. 217	93.00
Зофія Левчишин, в. 237	133.00

Розходи адміністраційні:

Платня робтіника	125.00
Видатки канцелярійні	10.04
Інвестиція готівки в морґечах	18.000.00
Разом	18.990.04

ЗІСТАВЛЕННЄ:

Готівка з кінцем міс. червня остала	35.960.00
Прихід за липень	2.437.76
Разом	38.397.76
Розхід за липень	18.990.04
Готівка з кінцем міс. липня остає	19.407.72

БІЛЯНС:

Стан чинний:

Готівка	19.407.72
Морґечі	18.000.00
Разом	37.407.72

Стан довжний:

Фонд посмертний	28.268.92
„ адміністрац.	9.138.80
Разом	37.407.72

Зі старої резерви доплачено по бл. п.:

Ів. Мушинський, в. 218	87.00
Петро Онуфрик, в. 217	107.00
Зофія Левчишин, в. 237	67.00
Разом	261.00

С. Ядловський, гол. пред.; **В. Левчик,** гол. касієр; ... **Р. Слободян,** г. фін. секр.

Кальман Міксат.

ЗАБУТИЙ АРЕШТАНТ.

— Хай вийде слідуючий свідок.

Гайдук впустив рослого чоловіка. Був підперезаний широким ременем із 5-ма спряжками, на барках вишиваний жупан, а на ногах новісенькі шнуровані черевики.

Ну, ну, чи не польовий то пана Мачки. Чи не він то заграбив мене колись, як я ще учеником полював у кукурузяних ланах пана Мачки?

Мені потемніло в очах. Я забув, що сиджу на судейській лаві. І не дивниця, меніж було всього лише двацятьтри роки. Пригадав я собі виразно, яка то лють тоді напала була мене. З того часу минуло пять літ. А всетаки, як лише я глянув у лице цього Словака, літа ці пропали і бажання пімсти віджило з давньою силою.

— Як називаєшся? — спитав я глухо.

— Михайло Врана, прошу ласки пана — сказав великан покірно.

— Приступи близше.

Він підійшов близше, боязко і торжественно ,наче в церкві.

— Скільки літ

— Двацятьдевять.

— Жонатий?

— Ні.

— Чи був ти вже караний?

— Ні.

(Ну, пожди, то зараз будеш. Вже ми маємо на це добрий спосіб).

— Михайле Врана, ти покликаний на свідка у розправі Ґюрика проти Мачки. Пі дсвятою присягою мусиш відповідати на мої питання.

— Певно, прошу пане суддя, — сказав Врана покірно і причесав взад своє довге, ясне волосся.

— Може ти підпив собі?

— Ні, ласкавий пане.

— А мені здається, що таки так. Підійди но близше й хухни мені.

Врана дихнув. Віддих був чистісенький, як новонародженої дитинки. Мій ніс не почув ні сліду горівки. Та всеодно. Він мусів бути винний.

Я кликнув на гайдука:

— Андрій!

— Слухаю, прошу пана.

— Відпровадь цього пяного чоловіка, хай він прошумиться до завтра рано.

Врана присягався на чім світ стоїть, що вже від тижня навіть не бачив горівки. Та що він міг вдіяти? Апелювати не міг, бо король задалеко, щоби міг понюхати його віддих.

Явився слідуючий свідок. І до вечора працював я у справі Ґюрика. Нам молодим легкодушним людям поручено цю правничу справу. Повітовий суддя займався иншими державними справами, а саме одною галузею державної управи — журбою про пяних людей..

Око його мусіло побачити, де бракувало на мості поручча, або де випав камінь.

— То зараз муситься направити, — говорив він сердито. — Як легко може пяний покотитися до води або зломити ногу. Невідповідальний!

І він говорив правду. Тверезий чоловік може виминути небезпечну кладку. Пощо ними журитися?

Вечером згаданого дня злож я акти до пулпіта і поїхав із кількома веселими товаришами до недалекої купелевої місцевости. Вранці хотів я вернутися до моєї праці. Та тимчасом ми бавилися так добре, що з одного вечора зробилися два і ще слідуючий найблизший день.

Ґюрикова справа не прийшла мені й на думку. Та якось, нечайно, пригадав я собі Михайла Врану. Передучера приказав я замкнути цього нещасливого чоловіка. А з цього часу він ані їв ані пив, отже напевно вже не жив.

— Гей, візник, мерщій запрягайте коні й везіть мене до міста так скоро, як лише можете.

Товариші не могли зрозуміти, що зі мною. Видивилися счудовані на моє бліде лице, мої скляні неспокійні очи.

— Дайте мені спокій, я мушу їхати, я конче мушу їхати.

Старий архівар осміхнувся:

— Розумієте, domine spectabilis, місячне сяйво, північ, нечайний відїзд. Дам собі голову відрубати, коли тут не вмішана жінка.

— О, він не подобає на влюбленого, — сказав віценотар — він радше подобає на вбийника.

Я здрігнувся. Страшне слово пройняло мене до самої глибини. Ох, коби то його правда була!

В розпуці кинувся я у віз. Та як він скоро й не їхав, то мені всетаки здавалося, що він ледви лізе. Темні тіни придоріжних дерев виглядали мені стількиж домовинами. Лилик, що злопотів мені коло лиця, злякав мене так дуже, що зуби задзвонили в мене. Ах Боже, бідний Врана напевно помер, а я на віки пропав!

Повітовий суд міг придержувати арештантів у свому арешті лише двайцятьчотири години. Коли їх засуджено на більшу кару, мусів їх передати окружному судови, щоби заопікувався ним ий харчував. У нас не старалися про харчування вязнів.

Могло бути по другій годині з півночи, як я прийшов до міста і застукав до дверей комітатського будинку.

— Що хочете? — спитав сторож.

— Отворіть двері, я мушу йти до бюра.

А саме там був вязничний ключ. Та що це поможе, коли ключ ві дбюра є у гайдука. Серце билося в мене, як я йшов на другий кінець містечка, де мешкав Андрій.

—Андрію, вставайте мерщій!

— Що може Татаре напали на нас? — пробурмотів цей й обернувся на другий бік.

— Вставайте, сталося щось страшне!

— Ну, ну, — говорив він іще на-пів заспано.

— Пригадуєте собі польового, якого казав замкнути?

— Певно, що пригадую собі.

— Знаєте, он виключив я — що він міг умерти за той час?

— Ну, так, самособою. Коби тільки жупі не приключилася більша шкода.

— Скоро, йдім випустити його. Лише скорійше раз-два!

— Тепер? — здивувався Андрій. Але все таки зібрався. По дорозі заявив невдоволено, що то непотрібна робота, а потім додав:

— Коли він помер, то ми й так можемо його щойно завтра похоронити. Колиж він іще жие, то напевно спить іще тепер і не радо пійшов би.

— Ходім, ходім!

Андрій взяв ключ із бюра. Ми тихцем пересунулися на подвіря, де була вязниця.

Виски вдарялив мене, ноги хиталися. Мені здавалося, що мушу впасти. Ах, цих страшних три, чотири хвилі, не в силі виповнити один рік терпінь.

Ключ заскрипів у заржавілому замку, двері відчинилися.

— Йдіть ви наперед, Андрію, — прошептав я дріжучим голосом — дайте мені руку, я боюся.

— Ви зимні, пане.

— Кликни, Андрію, кликни!

— Гей, Михайле, Врана, Михайле!

— Гоп! — викликнув Врана та прискочив до нас.

Я скрикнув із радости і заточився до стіни.

— Отже ви ще живий, Михайле.

— О так, — відповів цей.

— Ми вже думали, що ви померли.

— Ні, сказав він глумливо на наше дитинне поведення.

— Ви вільні, Михайле Врана. Я переслухаю вас у справі процесу, а потім можете собі йти до дому.

Він не сказав ніщо, лише підступив близше до мене. Я думав, що він хоче кинутися на мене, щоби пімститися за мою самоволю. Та він не зробив цього, лише зігнувся і поцілував мене в руку .

— Дякую, — сказав він — що ласкавий пан позволять мені йти до дому, я прошу пана не злий чоловік.

Я вирвав йому руку й почервонів як грань. А він узяв свій широкрисий капелюх і підперезався ремінем із пяти спряжками.

— Я зараз знав, що мене випустять на волю, бож я знаю, що чесна жупа є справедлива.

Минув тиждень. Він знову прийшов до бюра.

— Що ви скажете, мі ялюбий Врана?

Він узяв з під жупана очеретяний кошичок.

— Я приніс ласкавому панови трохи солодкого винограду.

Я скоштував, аєл він для мене не був солодкий.

Галичина.

ЛЬВІВСЬКА „ПРОСВІТА".

(Від власного кореспондента „Свободи").

2) Філії мусять виконувати з як найбільшою докладністю в означеному речинці і пильністю всі зарядження і обіжники Головного Виділу, бо тільки таким чином буде змога поставити освітнє питання у нас на відповідній висоті і виєднати йому належне місце між другими ділянками громадської праці".

З радістю треба ствердити, що маємо вже цілий ряд філій, що стоять на висоті своїх завдань. Для прикладу вкажемо найліпше діяльні філії. В Белзі 20 відновлених читалень, 13 кружків амат. 5 хорів, 20 бібліотек 1198 книжок, 89 членів Матірного Т-ва 1184 членів читалень, 2) в Бібрці 22 відновлених читалень, 22 амат. кружків, 8 хорів, 10 домів читальняних, 22 бібліотек, 2462 книжок, 14 членів Матірного Т-ва, 2704 членів читалень, 3) в Борщеві 37 відновлених чит. 24 амат. кружків, 9 хорів, 18 домів, 18 бібліотек, 3518 книжок, 68 членів Матірного Т-ва, 2860 членів читалень, 4) в Коломиї 47 відновлених чит. 26 амат. кружків, 14 хорів, 19 домів, 27 бібліотек, 833 книжок, 29 членів Матірного Т-ва, 5) в Жовкві 13 відновлених читалень, 5 амат. кружків, 2 хори, 4 доми, 6 бібліотек, 318 книжок, 106 членів Матірного Т-ва 865 членів читалень. 6) 30 відновлених читалень, 16 аматорських кружків, 2 хори, 7 домів, 9 бібліотек, 296 книжок, 47 членів Матірного Т-ва, 510 членів читалень, 7) в Козовій 21 відновлених читалень, 4 кружки аматорські, 2 хори, 5 домів, 15 бібліотек, 1000 книжок, 7 членів Матірного Т-ва, 850 членів читалень, 8) Львів, повіт 36 відновлених чит., 22 кружків, 20 хорів, 17 домів, 19 бібліотек, 1452 книжок, 227 членів Матірного Т-ва, 1668 членів читалень, 9) Львів — місто 10 відновлених читалень, 8 кружків, 7 хорів, 3 доми, 9 бібліотек, 4336 книжок, 2755 членів Матірного Т-ва, 2206 членів читалень 10) в Перемишли 55 відновлених читалень, 20 аматорських кружків, 13 хорів, 8 домів, 34 бібліотек, 2371 книжок, 417 членів Матірного Т-ва, 3303 членів читалень. 11) в Рогатині 34 відновлених читалень, 23 амат. кружків, 15 хорів, 16 домів, 25 бібліотек, 1570 книжок, 115 членів Матірного Т-ва 3077 членів читалень, 12) в Снятині 38 відновлених читалень 21 амат. кружків, 7 хорів, 9 домів, 28 бібліотек, 2469 книжок, 14 членів Матірного Т-ва, 1979 членів читалень, 13) в Сокали 34 (відновлених читалень, 24 амат. кружків, 9 хорів, 10 домів, 30 бібліотек, 3170 книжок, 33 членів Мат. Т-ва 2352 членів читалень. 14) в Станиславові 55 відновлених читалень, 14 аматорських гуртків, 4 хори, 41 бібліотек, 2251 книжок, 196 членів матірного Т-ва, 2551 членів читалень, 15) в Теребовли 23 відновлених читалень, 4 аматорських гуртків, 2 хори, 10 домів, 12 бібліотек, 799 книжок, 65 членів Матірного Т-ва, 1006 членів читалень.

Освітню роботу на місцях ведуть Читальні „Просвіти". Читальні також переходять важні переміни. Передвоєнна читальня в Галичині, це був радше клюб, місце сходин і забав, як „читальня" у дословному значінню, де справді щось можна було прочитати. Тепер змаганням „Просвіти" є переорганізувати читальні в той спосіб, щоби вони стали справді освітніми установами. В інструкції Голови дир. Галущинського читаємо між иншим:

„Освітнє життя в читальні можуть оживити в першу чергу голосні читання книжок, часописів, ведені систематично, щоденно, щоби звязати членів з читальнею звязком духових інтересів, дальше виклади на живі теми, вправі бібліотеки. Обновленнє бібліотек повинно бути головною метою читальні і вона мусить доложити всіх заходів, щоби здобути на це поважні фонди. Всяка инша діяльність, громадянського, чи товариського характеру, це тільки помічні засоби, що мають оживляти і скріпляти освітнє життя. Читальняні свята і обходи повинні скріплювати національну свідомість, концерти і театральні вистави мусять визначатися ідейним репертуаром, при народних фестинах і забавах треба дбати про утримання рівня, що не понизшуває би „Просвіти". Кооперативні установи обовязані згідно з провідною лінією ідейної кооперації надвишки зисків обертати на культурно-освітню працю, щоби таким чином кооперація і культурно-просвітне життя взаємно себе піддержували та скріпляли".

На ще одну справу звертаємо увагу. Після постанови Зборів з 5. березня 1924 р. „Першою умовою просвітнього життя є власна домівка з кімнатами на сходини, бібліотеку і читальню, аматорські вистави й забави. Для переведення сеї цілі завязується в кождій громаді при одному з товариств найкраще при читальні „Комітет будови (перебудови) власного дому", завданням якого є шукати всіх засобів для переведення наміченої цілі".

Ці вказівки в цілости це тільки ідеальна програма, до якої змагають читальні, але можна вже сказати, що є зразкові читальні, що справді доходять до бажаного рівня так напр.: Оседредків, повіт Сокаль, Бібрка—місто, Деревнини, повіт Бібрка, Підмихайлівці, повіт Рогатин, Кривеньке, Чорнокінці великі, повіт Гусятин, Мокротин, повіт Жовква, Клепарів, повіт Львів, Лежайськ, повіт Ланьцут, Видинів, повіт Снятин, Угринів, повіт Сокаль і б. инших.

Инші читальні осягають розвиток хоч у деяких напрямках, так нпр. дуже богато читалень має свої власні доми і гарно уладжені льокалі; инші дбають про засібну читальню часописів, иншу дають постійні виклади, ще инші мають добрі хори і зразкові аматорські театральні дружини і ин.

Як з цього огляду видно, освітна праця в значній части переходить уже в низи громадянства, на читальні і філії. Головний виділ не потрібує вже журитися кождою з окрема місцевостю, або кождим повітом, бо знає, що на місці є організація, що подбає там про ведення освітної справи. Але не треба думати, що центр залишив без помочи провінцію і про неї не дбає. Цілком противно. Головний Виділ „Просвіти" у Львові твердо тримає у своїх руках провід освітної роботи, кермує нею і вкладає богато енергії в її поширення і поглиблення.

Органом Головного Виділу є при цьому згадана вже Організаційна Комісія. Вона безнастанно збірає дані про роботу в ріжних частинах краю, розглядає потреби філій і читалень, утверджує організації у добре вибраних напрямках, справляє похибки, взагалі стежить за всею організацією і дає їй провід. Щоби мати дані з першої руки, Головний Виділ утримує постійного люстратора філій, що обіздить безнастанно провінціональні освітні, контролює працю філіяльних Виділів, бере участь у загальних Зборах, приглядує життю читальні, вислухує бажання членів, одним словом утримує живий контакт центра з провінцією. Крім цього деколи візитують філії поодинокі члени Головного Виділу і зокрема теперішний голова дир. Галущинський є частим гостем у ріжних філій і читалень в краю і власними очима контролює працю провінціональних осередків. Такий безнастанний контакт Львова з провінцією дає дуже добрі результати. Львівська „Просвіта" все має докладний і живий образ освітної праці на провінції і знає, на які сили може числити; провінція знова постійно дістає зі Львова фахову пораду і має можність користуватися добрими зразками і поглиблювати свою діяльність.

V. Бібліотеки „Просвіти".

Бібліотечна справа довгі часи у нас не знаходила належного зрозуміння. „Просвіта" мала пару тисяч читалень, але рідко котра читальня дбала про це, щоби її члени мали що читати. При заснованню кожда читальня діставала яких 30—50 книжочок як основу бібліотеки; одначе рідко де знайшлися тямущі люде, що дбалиб про це, щоби цю бібліотечку переховувати дбайливо, стерегти перед знищенням і дбати про її збільшення. Відома річ, що в богатьох читальнях книжки валялися за печею, під лавками, під столом, обдерті, без оправи і карток, а нераз служили на паперці для початкуючих курців...

У новійшому часі бібліотечними справами заопікувалася при Головнім Виділі окрема Бібліотечна Комісія. Вона переводить статистику бібліотек, видає поучення, як вести бібліотеки, вона дбає про заснування нових і збільшення істнуючих бібліотек. При Головнім Виділі здавна була велика бібліотека з науковим характером, що числила 7570 томів; в останніх роках отворено у ній популярний відділ з 1471 томів, яким користуються члени „Просвіти" й особливо шкільна молодь. При цій бібліотеці саме твориться читальня часописів, що має бути ведена у модерний спосіб, у гарному льокалі, і має дати в руки публики по можности всі українські журнали і газети. На зразок центральної бібліотеки у важнійших центрах на провінції; так у Стрию є бібліотека філії „Просвіти", якій початок дав свою книгозбором один з добродіїв „Просвіти" Антін Дубравський, вона мала до війни 2000 томів (150 творів), з яких в часі польської інвазії пропало більш як 300 книжок — межи ними 60 дуже цінних діл. Після війни закуплено до бібліотеки нсві цінні книжки так з белетристики як наукові і наново скаталовано. Під теперішний момент числить вона около 2000 томів. Крім цього філія утворила чотири летючі бібліотеки для читалень (кожда бібліотека від 35—40 книжочок). Бібліотека філії в Камінці струм. начислює 1000 томів. Бібліотека філій в Станиславові, в Снятині, в Золочеві, в Теребовли.

З ініціятиви теперішнього голови „Просвіти" директора Галущинського поширено також акцію мандрівних бібліотек. Саме в теперішній час приготовлено 11 комплетів книжок (пересічно по 50 примірників), які мають обслугувати робітничі перифериї Львова та національно загрожені західні окраїни Галичини.

Серед освітних діячів в Галичині утверджується все більше думка, що бібліотека це основа освітної організації, — це серце кождої читальні. Лише шляхом добраних бібліотек можна підняти освітній рівень нашого селянства і робітництва, тільки книжка може зробити нас культурною нацією. На жаль на цю важну акцію фондів є замало, а потрібні тут величезні фонди. Коли міряти справу американськими відносинами, то бібліотечна організація в Галичині це ще йно в початках, — але тільки з Америки, що виросла вище культурно від нас, від наших земляків, що бачили великі американські народні бібліотеки, можемо сподіватися зрозуміння цеї справи і відповідної підмоги.

(Дальше буде).

СКОРІСТЬ ПЕРЕЛЕТНИХ ПТИЦЬ.

Скорістю перелетних птиць часто вже займався природники. А ось м. р., як пишуть газети Детте почтовець із місцевости Берка в Турингії зробив таку пробу: 27-го липня він врятував він молодого бузька, що випав із гнізда. Плекав його, а 21. серпня, (отже на час відлету мандрівних птиць) випустив його на волю. Бузьок вже був гарно і сильно підріс. Передтим причепив бузькови на шию малесеньку металеву табличку з написом Берка (місцевість у Турингії) Німеччина. Детте просить о відповідь. З цією табличкою пустив бузька. Бузьок небаром прилучився до громади бузьків, що готовилися до відлету. Вже 3-го вересня одержав почтар Детте кореспонденцийну картку з Барсельону з повідомленням, що його любимець бузьок був 27. серпня у Форнелю де ля Сальва (провінція Джерона). Сів був на вежі тамошньої церкви, коли якийсь нелюдський ловець збив його. Цей ловець передав мосяжну табличку одному Купцеви в Барсельоні. Цей факт доказував, що бузьки, щоби перебути мандрівку, потребують точно сім днів, щоби з середини Німеччини перелетіти до Кательонії.

ПРОБА МУКИ.

Щоби пізнати доброту муки ріжної сорти, то не пекти передше на пробу печиво, треба ось так пробувати: Скажім, що маємо пробувати найліпші сорти муки з ріжних млинів (чи склепів означені „O" або „OO". Тоді бермо з кожної сорти точно відважених 20 гр. даємо цю муку до порцеляного горнятка (філіжанки), наливаемо до кождої 10 гр. чистої води і розмішуемо муку з водою добре, на тісто. Найтвердше тісто доказує, що то була найліпша мука; наймякше тісто дає нам найгіршу муку. Бо доброта муки залежить передусім від її видатности. Мука з якої дістаємо твердше (густійше) тісто мусить хочби й тому бути видатнійша а тим самим і ліпша (як ця мука, з котрої маємо рідше тісто), бож до якого небудь печива, для якого потрібно мякшого тіста, при ліпшій якости муки можна вжити тимсамим одержимо більше тіста і печива; або для однакової скількости плину потребуемо менши муки, щоби дістати таке печиво добре, що до якости і видатности. Повища проба є незаперечна.

ЩОБИ ЯБЛУКА НЕ ПСУВАЛИСЯ.

Щоби яблука не псувалися підчас транспорту на віддаль добре є завивати в папір намочений перед тим у розчині саліцелевого квасу. Перед ужиттям треба, щоби папір висохнув. Так завинені яблука можна посилати далеко навіть із Америки в Европу, а вони не втратять ніщо зі свого первісного запаху, є свіжі і смачні.

СЛОВАР ШЕВСЬКОЇ МОВИ.

Стокгольмський швець Євферт одержав 500 шведських корон стипендії для подорожі за границю, щоби викінчив свій словар фахових слів шевського і шкіряного промислу. Євфертові 34 роки, він спаралізований, а занятий в ортопедичній робітні обуви інвалідів. Вже довше літ працював він над словарем, що вже має 2400 шведських слів і зворотів. Для них тепер добирає фахові слова французької, англійської і німецької мови. Ходить не лише про термінольоґію з шевського промислу (що має велике наукове значіння), назви всіх машин, ручних приладів, а також означення на всі роди шкір.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".